

KANDIDAT

XXXXXX

PRØVE

JUS2111 1 Statsforfatningsrett, folkerett og menneskerettigheter

Emnekode	JUS2111
Vurderingsform	Individuell skriftlig prøve
Starttid	16.12.2022 08:00
Sluttid	16.12.2022 14:00
Sensurfrist	04.01.2023 22:59
PDF opprettet	06.01.2023 13:10

Seksjon 1

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
	JUS2111 Informasjonsdokument	Informasjon eller ressurser

Seksjon 2

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
----------------	---------------	--------------------

1	Svarfelt	Langsvar
---	----------	----------

JUS2111 - Eksamensoppgave

Line Vold og Fatima Ås var gamle skolevenninner. Ved stortingsvalget høsten 2021 ble begge valgt inn på Stortinget, men for hvert sitt parti. Fatima representerte Frihetspartiet, mens Line representerte Liberalistene. Ved regjeringdannelsen gikk Liberalistene inn i en koalisjonsregjering med to andre partier, og Line Vold ble utnevnt til justisminister i den nye regjeringen. Frihetspartiet gikk ikke inn i regjering. Fatima ble derfor sittende i opposisjon på Stortinget.

Vinteren 2022 ble Stortinget utsatt for et alvorlig hackerangrep, og de neste ukene avdekket politiets etterforskning at sensitive data var hentet ut av hackerne. Dette omfattet blant annet e-postene til enkelte stortingsrepresentanter og møteagendaene for de hemmelige møtene i Den utvidede utenriks- og forsvarskomite (DUUFK). Den 23. mars gikk politiet ut med informasjon om at etterforskningssporene pekte i retning av at hackerangrepet kom fra den lille stillehavsstaten Bajiti, men at metodene som var benyttet, tydet på at Bajiti hadde fått hjelp av en stormakt. Staten Bajiti benektet imidlertid enhver befatning med angrepet, men kunne ikke utelukke at en stormakt hadde brukt hemmelige agenter som midlertidig opererte fra landet i den hensikt å skjule sporene sine og legge skylden på Bajiti.

Fatima, som var blitt parlamentarisk leder for Frihetspartiet, og dermed også medlem av DUUFK, var med på å utforme spørsmål til justisminister Line Vold om hva regjeringen foretok seg for å sikre landet og sentrale samfunnsfunksjoner mot hybride angrep fra fremmede stater. Line Vold møtte i Stortingets spørretime 30. mars sammen med statsministeren og ga en redegjørelse for regjeringens håndtering av «hacker-saken». Statsministeren sa at regjeringen fulgte situasjonen nøye, og at saken var under politietterforskning. Justisminister Line Vold presiserte videre at «vi har innkalt Bajitis ambassadør til Norge på teppet og har gjort det klart overfor ham at Norge ser med alvor på Bajitis rolle og at vi fordømmer disse handlingene».

I etterkant av regjeringens redegjørelse kontaktet norske medier Bajitis ambassadør, den kjente Duke Vernissage, også kalt «Hertugen», som nektet for at Bajiti hadde hatt noe som helst å gjøre med hacker-angrepene. Duke Vernissage var en britisk mangemillionær med hertugtittel og som få år tidligere hadde kjøpt et bajitisk statsborgerskap i tillegg til sitt britiske. Britisk tabloidpresse hadde flere ganger omtalt

Hertugen som en partyløve og damemagnet. Nå fungerte han som ambassadør for Bajiti med tilhold i en praktvilla i Parkveien i Oslo, der det gikk rykter om elleville fester. For studentene i Oslo sentrum var han også en velkjent skikkelse, siden han av og til kom ridende gjennom Slottsparken og parkerte sin hest i Universitetshagen for å handle på Paleet. Bajitis kobling til «hacker-saken» gjorde nå at norske medier fråtset i gamle britiske tabloidhistorier om Hertugen, hans personlige liv og mange damehistorier.

I begynnelsen av mai slapp nettavisen Dagens NettNyheter (DNN) en nyhetsbombe under overskriften «Hertugen og justisministeren i et romantisk forhold?». I en thrillerlignende historiefortelling dag for dag kunne DNN først avsløre et kornete bilde tatt med telelinse fra hagen og inn i villaen i Parkveien som viste Hertugen omfavne en kvinne som kanskje kunne være Line Vold. Neste dag publiserte DNN et intervju med begge, der de hver for seg benektet at kvinnen på bildet var Line. Et par dager etter det igjen skrev DNN at opplysningene som Line hadde gitt i Stortinget 30. mars, måtte være feil. Innsyn som DNN hadde fått i kalenderføringer hos Utenriksdepartementet og Justisdepartementet, viste nemlig at Bajitis ambassadør

Duke Vernissage først var blitt «innkalt på teppet» den 1. april, altså to dager etter regjeringens redegjørelse i Stortinget.

På bakgrunn av avisoppslagene ble justisminister Line Vold bedt om en forklaring i Stortingets spørretime 11. mai på når ambassadøren hadde vært innkalt, og hva som var blitt kommunisert. Hun svarte da at hun ikke husket den eksakte datoen, men «det kan ha vært 1. april eller tidligere». På et direkte oppfølgingsspørsmål fra stortingsrepresentant Tastad om «hun hadde, eller hadde hatt, et romantisk forhold til ambassadør Duke Vernissage», svarte hun at «jeg har aldri hatt et forhold til den hertugen, og uansett er det en privatsak som jeg ikke trenger å svare på, så jeg anmoder stortingspresidenten om å klubbe ned det krenkende spørsmålet fra representant Tastad». Stortingspresidenten brukte deretter klubben og ga beskjed til Tastad om at spørsmål om statsrådenes privatliv ikke hørte hjemme i stortingssalen.

Tre dager etter slapp nettavisen DNN nok en nyhetsbombe. Denne gangen slo avisen stort opp en e-post de hadde fått tak i, fra justisminister Line Vold til hennes gamle skolevenninne Fatima Ås. E-posten var sendt fra Lines private hotmail-konto til Fatimas e-post-adresse på Stortinget, datert 5. mars 2022. I denne e-posten skrev Line at hun gjerne ville treffe Fatima over en kopp kaffe for en «venninneprat». Hun skrev videre at «endelig har jeg truffet mannen i mitt liv, selveste Duke Vernissage, og vi er veldig hemmelig forelsket». DNN nektet å oppgi kilden til lekkasjen.

Etter å ha lest e-post-nyheten i DNN over sin «afternoon tea», kastet Hertugen seg på hesten og red sporenstreks til Grønland politistasjon. Der anmeldte han nettavisen DNN for krenkelse av privatlivets fred etter Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8. Lovhjemmel forelå i straffeloven § 267. Han viste til at flere av oppslagene innebar en krenkelse av hans rett til privatliv, både hver for seg og i hvert fall når man leste alle oppslagene om ham i sammenheng. Særlig viste han til at bildet av kvinnen i villaen i Parkveien var tatt gjennom vinduet og inn i hans private hjem og ambassadørbolig på en «paparazzi-aktig» måte. Hva gjaldt publiseringen av e-posten viste han til at selv om Fatima og Line var offentlige personer i Norge, var ikke han en offentlig person som DNN kunne skrive om. Han fremhevet også at han måtte ha et sterkere vern om privatlivets fred enn andre fordi han var ambassadør, og det selv om han skulle bli ansett for å være en offentlig person. DNN svarte at publiseringene lå innenfor deres ytringsfrihet, jf. Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. Avisen hevdet at saken på generelt grunnlag hadde stor offentlig interesse og berørte sider ved rikets sikkerhet. Den offentlige interessen saken hadde tilsa derfor at privatlivets fred måtte vike i dette tilfellet. Avisen mente også at Hertugen var en offentlig person fordi han var kjent for å ri hest i gatene i Oslo, og fordi britisk tabloidpresse hadde skrevet om hans øvrige privatliv tidligere.

Hertugen anmeldte også den norske stat for overtredelse av Vienna Convention on Diplomatic Relations artikkelene 22 (2), 29 siste setning og 30. På Baijiti ble den norske ambassadøren samtidig innkalt på teppet. Der ble det vist til at Norge hadde begått folkerettsbrudd ved ikke å forhindre publisering av informasjon om privatlivet til ambassadør Duke Vernissage og heller ikke forhindre at det ble tatt og publisert paparazzi-bilder gjennom vinduet i villaen i Parkveien. Utenriksdepartementet hevdet – på vegne av den norske stat – at de ikke var kjent med publiseringen til DNN før den fant sted, og at de uansett ikke hadde kunnet stanse publiseringen dersom de hadde fått kjennskap til dette på forhånd, jf. Grunnloven § 100 fjerde ledd. Utenriksdepartementet viste videre til at spørsmålet om Hertugens privatliv var krenket, utelukkende måtte være en tvist mellom ham og DNN.

I Stortinget 7. juni ble det votert over riksrettstiltale mot justisminister Line Vold. Tiltalen mot Line Vold gjaldt overtredelse av Grunnloven § 82, og den oppnådde akkurat simpelt flertall i Stortinget, med bare én stemmes overvekt. Lines venninne Fatima var blant dem som stemte for riksrettstiltalen, og det var sikkert at dersom

hun hadde stemt annerledes, ville det ikke blitt flertall for tiltalen mot Line. Line hevdet derfor at heller ikke riksrettstiltalen var gyldig, fordi Fatima selv var så involvert i saken på flere måter at hun måtte anses som inhabil, og derfor uten gyldig stemmerett under Stortingets behandling av riksrettstiltalen. Line fremhevet også at riksrettstiltalen ville være å regne som en seier for den fremmede staten som hadde hacket e-postkontoen.

Videre hevdet Line at anklagene om brudd på Grunnloven § 82 var absurde, og at hun aldri hadde sagt noe feil i Stortinget. Hun viste blant annet til at hun bare hadde uttalt seg litt upresist om tidspunktet for når hun hadde tatt opp hacker-saken med Hertugen, men at tidspunktet var uten betydning, siden hun uansett hadde snakket med ham. Og hva gjaldt hennes romantiske forhold til Hertugen, så hevdet hun at dette var et privat anliggende som hun ikke hadde plikt til å svare på i Stortinget, og at hennes uttalelser i Stortinget 11. mai derfor falt utenfor det som reguleres av Grunnloven § 82.

Drøft og avgjør de rettslige spørsmål oppgaven reiser. Spørsmålet om Hertugen kan ri på hest i Oslos gater og parkere hesten i Universitetshagen, skal ikke behandles. Eventuelle spørsmål knyttet til pressens kildevern, skal heller ikke behandles.

¹ Svarfelt

Skriv ditt svar her

1. Hertugen mot DNN

Hertugen har anmeldt DNN for krenkelse av privatlivets fred etter Grl. § 102 og EMK art 8.

Det følger av EMK art. 1 og Grl. § 92 at det er staten som er pliktsubjekt for menneskerettighetene. DNN kan følgelig ikke selv krenke hverken art. 8 eller Grl. § 102.

Norge har imidlertid en positiv plikt til å sikre menneskerettighetene i den private sfære, i henhold til art. 1 og Grl. § 92, og kan motvirke slike overtredelser ved å straffe krenkelser av retten til privatliv. I norsk rett er dette hjemlet i strl. § 267.

Hovedproblemstillingen er følgelig om DNN kan straffes av staten for brudd på Strl. § 267.

Den positive plikten til å sikre rettighetene gjelder imidlertid også for retten til ytringsfrihet etter Grl. § 100 og art. 10, som medfører at staten ikke uten videre straffe aviser med det formål å motvirke krenkelser av privatlivets fred.

Både EMK og Grunnloven verner om privatlivets fred og retten til ytringsfrihet. Grl. § 102 er utformet etter EMK art. 8, og er i stor grad sammenfallende. Grl. § 100 er på sin side en av de opprinnelige grunnlovsrettighetene, og er etter sin ordlyd forskjellig utformet fra EMK art. 10. Både art. 10 og Grl. § 100 har imidlertid et lignende rettslig innhold i denne saken, siden det er tale om materiell ytringsfrihet.

Ettersom Høyesterett i stor grad har avgjort saker der privatlivets fred må balanseres mot ytringsfriheten etter EMK art. 8 og 10 - se eksempelvis Rt-2007687, Rt-2008-1089 og Anine Kierulfs artikkel om Grl. § 100 - slutter jeg meg til denne metodiske tilnærmingen, og vurderer saken utelukkende basert på EMK. Det er lite sannsynlig at saken ville få et annet utfall dersom den ble vurdert etter rettighetene i Grunnloven.

Det heter i EMK art. 8 at "Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence." Retten til ikke å bli fotografert i en intim setting i sitt eget hjem må trygt kunne utledes av art. 8. Duke Vernissage er følgelig innenfor artikkelens virkeområde.

Art. 10 lyder på den andre siden: "Everyone has the right to freedom of expression. This right shall include freedom to [...] impart information and ideas without interference by public authority [...]". DNN har følgelig etter art. 10 i utgangspunktet en rett til ytringsfrihet uten offentlige begrensninger.

Ettersom rettighetene her kolliderer, må det i henhold til EMD foretas en rettighetsavveining, for å finne en "fair balance" mellom retten til privatliv og ytringsfriheten, se eksempelvis Von Hannover.

De sentrale momentene ved denne vurderingen er etter EMDs praksis hvorvidt omtalen var et bidrag til en sak av offentlig interesse, hvor kjent personen som omtales er, måten informasjonen ble innhentet på og hvorvidt informasjonen var verifiserbar (method of obtaining the information and its veracity/circumstances in which the photographs were taken), samt innholdet, utformingen og konsekvensene av omtalen (content, form and consequences of the publication), jf. CASE OF LILLO-STENBERG AND SÆTHER v. NORWAY.

Den sentrale problemstillingen er følgelig å finne en rimelig balanse mellom Duke Vernissages rett til privatliv og DNNs ytringsfrihet i lys av disse momentene.

Bildenes bidrag til en sak av offentlig interesse kan tale for at ytringsfrihet til DNN må gå foran Vernissages rett til privatliv. Selv om hertugens private kjærlighetsliv i utgangspunktet ikke kan ansees for å bidra til en sak av offentlig interesse, er dette tilfellet noe forskjellig ettersom det var indikasjoner på at kvinnen på bildet var justisministeren Line Vold. At justisministeren har et romantisk forhold til ambassadøren til en stat som er antatt å ha utsatt Norge for et hackerangrep kan reise spørsmål ved hennes habilitet, særlig ettersom hun har uttalt at hun skal formidle hvor alvorlig Norge ser på angrepet.

At Hertugen var en offentlig person vil også trekke i denne retningen. Det fremkommer i faktum at Vernissage var en velkjent britisk mangemillionær med hertugtittel, og at hans privatliv hadde flere ganger blitt omtalt av britisk tabloidpresse. Som det fremkommer i Von-Hannover dommen medfører dette ikke i seg selv at en kjent person mister all rett til privatliv, men vernet etter art. 8 vil være noe mindre enn for en alminnelig person.

Hertugen har på sin side anført at han som ambassadør har et sterkere vern etter art. 8. Dette er ikke tilfellet, men taler heller for motsatt konklusjon. Som ambassadør vil han være en offentlig person, og må dermed i likhet med politikere finne seg i mer omtale enn en vanlig borger i henhold til EMDs tolkning av art. 8. Det kan tenkes at dette argumentet ikke har like stor gjennomslagskraft for enhver ambassadør fra små stillehavsland som det har for ambassadører fra stormakter, men vil uansett trekke i retning av at han har et mindre vern etter art. 8 enn befolkningen ellers. At hertugen kan karakteriseres som både en kjendis og det faktum at han innehar en offentlig stilling taler for at ytringsfriheten må gå foran hans rett til privatliv.

Måten bildene ble tatt på og hvor verifiserbare påstandene er kan imidlertid tale for at hertugens rett til privatliv skal gå foran retten til ytringsfrihet. Hertugen og kvinnen som var antatt å være Line Vold ble fotografert inne i villaen, et sted som må ansees å være privat, og hvor retten til privatliv står sterkere. Det var riktignok slik at bildene ble tatt med telelinse fra hagen, og kan av den grunn ansees som mindre inntrengende. Dette fremstår imidlertid ikke som et særlig

tungtveiende argument som kan overveie det faktum at hertugen og kvinnen var i en ellers privat og intim situasjon, som er kjernen i begrepet privatliv.

At det heller ikke kunne bekreftes at kvinnen faktisk var justisminister Line Vold vil også tale for at retten til privatliv må trumfe ytringsfriheten. Bildene var kornete og kvinnens identitet lot seg ikke bekrefte, og slike tabloidaktige påstander har et mindre vern etter ytringsfriheten.

Måten reportasjen var utformet på kan også trekke i retning av at saken har et tabloidaktig preg som nyter et mindre vern etter art. 10. Det fremkommer av faktum at saken var en "en thriller-lignende historiefortelling" med overskriften "Hertugen og justisministeren i et romantisk forhold?" Omtalen kan med andre ord ikke karakteriseres som saklig gravejournalistikk.

På den andre siden kan ikke omtalens utforming og tabloidaktige preg være avgjørende i seg selv. DNN publiserte neste dag et intervju der de lot både hertugen og justisministeren svare på påstandene, og som i noen grad kan ansees å nyansere artikkelen. At kvinnens identitet ikke kunne bekreftes er heller ikke avgjørende for at retten til privatliv må trumfe ytringsfriheten. Jeg forutsetter at bildene ga noen holdepunkter for at kvinnen var Justisministeren, og at det ikke var tale om helt ubegrunnet spekulasjon.

Gitt at Norge var blitt utsatt for et hackerangrep fra Bajiti, og at justisministeren har ansvaret for å oppklare situasjonen, vil det være av stor offentlig interesse å vite om hun potensielt har et forhold til den Bajitiske ambassadøren. Sett i lys av at hertugen er en kjendis som i tillegg innehar en offentlig stilling trekker dette sterkt i retning av at ytringsfriheten må trumfe hans rett til privatliv, særlig sett i lys av at pressens ytringsfrihet ansees som kjerneområdet for art. 10, jf. case of animal defenders v. united kingdom.

I henhold til denne balansevurderingen må DNNs ytringsfrihet gå foran hertugens rett til privatliv.

Hensynet til ytringsfriheten medfører at DNN følgelig ikke kan straffes av staten for brudd på Strl. § 267.

På bakgrunn av dette er det ikke nødvendig å gå nærmere inn på de materielle vilkårene i Strl. § 267.

2. Påstått brudd på VCDR

Hertugen har anmeldt den Norske stat for overtredelse av VCDR art 22 (2), 29 og 30, og hevder det har blitt begått et folkerettsbrudd.

Hovedproblemstillingen er om Norge har brutt VCDR.

Grunnlagene for bruddene er art. 22 (2) lest i sammenheng med art. 30 og art. 29, siste setning. Jeg behandler disse to grunnlagene etter tur.

Art. 22 (2).

Det heter i art. 22 (2) at "The receiving State is under a special duty to take all appropriate steps to protect the premises of the mission against any intrusion or damage and to prevent any disturbance of the peace [...]. Tolket i kontekst av art. 30 medfører bestemmelsen også at Norge plikter å sikre ambassadørboligen som hertugen bor i (private residence).

Ordlyden gir ikke isolert sett klare indikasjoner på om bestemmelsen omfatter hagen til ambassadørboligen, der bildene ble tatt fra, ettersom begrepet private residence kan forstås som kun selve boligen. Gitt at formålet med art. 22 (2) er å beskytte ambassaden og ambassadørboligen er det imidlertid ikke grunnlag for å tolke begrepet innskrenkende.

Videre oppstiller ordlyden i art. 22 et relativt høyt krav til statenes beskyttelseplikt. Det heter i bestemmelsen at mottakerstaten "is under a special duty to take all appropriate steps". En kontekstuell tolkning av art. 22 sammenholdt med art. 29, hvor det kun stilles krav til "all appropriate steps" tilsier at staten har en relativt utstrakt plikt til å sikre ambassadørboligen. At konvensjon har som formål å sikre diplomatene taler for at en slik omfattende plikt kan utledes av art. 22.

Den konkrete problemstillingen er følgelig om Norge har tatt alle forholdsmessige grep (appropriate steps) for å sikre hertugens ambassadørbolig.

På den ene siden er Bajiti en liten stillehavstat, og har i utgangpunktet ikke det samme beskyttelsesbehovet som for eksempel den Kinesiske eller Amerikanske ambassaden og ambassadørboligen. Hvilken grad av beskyttelse som ansees som forholdsmessig vil følgelig være lavere enn for andre stormakter.

Hva som ansees som forholdsmessige grep for å sikre boligen må også sees i lys av de "elleville festene" som var ryktet å pågå hos ambassadørboligen. At hertugen selv inviterer det jeg antar er store mengder folk inn i ambassadørboligen vil vanskeliggjøre det å sikre boligen, og kan tale for at ikke enhver "intrusion or damage [or] disturbance of the peace" medfører at Norge har forsømt sine sikringsplikter.

På den andre siden var Bajiti nå blitt veldig sentral i Norsk offentlighet, ettersom det var hevdet at hackerangrepet kom fra staten. I denne situasjonen vil det stilles høyere krav til Norges plikt til å sikre ambassadørboligen, for å avverge at hevngjerrige Normenn vandaliserer ambassaden eller på annen måte forstyrrer freden.

At en journalist, antagelig uten særlig erfaring med innbrudd, kan ta seg inn i hagen til ambassadørboligen, og oppholde seg lenge nok til å ta et intimt bilde av ambassadøren vil under disse omstendighetene klart tale for at Norge ikke har overholdt sin spesielle plikt til å ta alle forholdsmessige tiltak for å sikre

ambassadørboligen. Riktignok vil slike tiltak være mer ressurskrevende enn det en liten ambassade ellers kunne forvente, men gitt den negative oppmerksomheten Bajiti har fått må dette ansees som et nødvendig grep.

At Norge ikke har sikret ambassaden bedre medfører følgelig at Norge har brutt vcdr. art. 22 (2).

Konklusjonen er at Norge har brudd VCDR.

Subsidiært: art. 29.

Det heter i art. 29, andre punktum at mottakerstaten skal behandle en diplomatisk representant med "due respect and shall take all appropriate steps to prevent any attack on his [...] dignity".

Staten skal med andre ord ta forholdsmessige grep for å sikre hertugens verdighet eller omdømme. Som antydnet over tilsier en kontekstuell tolkning av art. 29 sammenholdt med art. 22(2) at omfanget av denne plikten er noe mindre enn når det kommer til å sikre ambassadørboligen.

Den sentrale problemstillingen er om Norge har tatt forholdsmessige grep for å sikre hertugens verdighet.

Det er på det rene at hertugen ble fotografert i en intim situasjon med en kvinne som ble antatt å være justisministeren, og at dette kan antas å skade hans omdømme.

Det er på den andre siden uklart i hvilken grad Norge kunne ha sikret at dette ikke skjedde. Staten har anført at de ikke var kjent med publiseringen til DNN før den fant sted, og det er ikke grunn til å tro at staten skulle ha kjent til dette.

Videre lever hertugen et eksentrisk liv: han er beskrevet som en partyløve og damemagnet, og blir jevnlig observert ridende gjennom slottsparken på sin hest. Det er av denne grunn tvilsomt at bildene av han og kvinnen skader hans omdømme. Bildene virker snarere tvert om å stå i stil med hans etablerte omdømme, og dette taler for at Norge har gjort det de rimelig kan for å sikre hans omdømme.

Staten har også anført at de ikke har anledning til å forhåndssensurere bildene, etter grunnloven § 100 (4). Selv om nasjonal rett er ikke kan brukes som unnskyldning for å ikke å overholde forpliktelsene i VCDR, jf. DARS art. 32, må dette ha betydning for forholdsmessighetsvurderingen. Å bryte med det svært strenge forbudet mot forhåndssensur i Grunnloven for å beskytte hertugens verdighet ville være uforholdsmessig.

Norge har følgelig tatt forholdsmessige grep for å sikre hertugens verdighet.

Den subsidiære konklusjonen er at Norge ikke har brutt VCDR art. 29.

Kort om diplomatic protection og Norges plikt til å beskytte hertugens privatliv

Bajiti mener at Norge har begått et folkerettsbrudd ved ikke å ivareta hertugens privatliv. Utenriksdepartementet hevdet at spørsmålet om hertugens privatliv var krenket utelukkende måtte være en tvist mellom ham og DNN.

Det følger imidlertid av læren om diplomatic protection at stater i kraft av suverenitetsprinsippet kan føre internasjonale saker på veiene av sine borgere, jf. ICJ, Ahmadou Sadio Diallo (Republic of Guinea v. Democratic Republic of the Congo), og Nottebohm Case (Liechtenstein v. Guatemala).

Bajiti kan følgelig i utgangspunktet føre en sak mot Norge, med påstand om at Norge ikke tilstrekkelig har ivaretatt hertugens rett til privatliv.

Det er imidlertid slik at ICJs rettspraksis forutsetter at individet som staten fører saken på veiene av har en "genuine connection" med staten, jf Nottebohm.

ICJ har uttalt at spørsmålet er om Duke Vernissage "appear to have been more closely attached by his tradition, his establishment, his interests, his activities, his family ties, his intentions for the near future" til Bajiti, enn en annen stat.

Den sentrale problemstillingen er følgelig om Duke Vernissage hadde en nærmere tilknytning til Bajiti enn til en annen stat.

Faktum beskriver ikke hertugens liv særlig utfyllende, men det er grunn til å tro at det ikke er tale om en genuine link. Hertugen kjøpte statsborgerskapet sitt, og er opprinnelig Britisk. At han jobber som ambassadør for Bajiti kan ansees som en profesjonell tilknytning til staten, men kan ikke tillegges særlig vekt ettersom han er bosatt i Norge. Faktum gir få holdepunkter for at hertugen har en særlig tilknytning til staten, og har følgelig ikke en "genuine connection" med Bajiti, som kreves for uttøvelse av diplomatisk beskyttelse.

Subsidiært, om Bajiti kunne utøve diplomatisk beskyttelse på vegne av hertugen:

Som nevnt inneholder EMD art. 8 en positiv beskyttelsesplikt for statene.

Om staten har i tilstrekkelig grad sikret rettighetene i EMD art.8 beror på om staten har foretatt en rimelig avveining mellom individets interesser og samfunnet som helhet, jf. NUNEZ v. NORWAY.

Hva gjelder plikten til å motvirke krenkelsen i form av straffesanksjoner har jeg i det første spørsmålet konkludert med at en slik reaksjon ikke ville være rimelig, og slutter meg til dette.

Når det kommer til å beskytte hertugens privatliv i forkant av publikasjonen slutter henviser jeg til drøftelsen av VCDR art. 29, og konkluderer med at Norge i rimelig grad har ivaretatt hertugens privatliv.

Konklusjonen er at Norge ikke har krenket hertugens privatliv.

3. Riksrettstiltalen

Line hevder at riksrettstiltalen mot hun ikke er gyldig, fordi Fatima måtte ansees som inhabil og fordi anklagene om brudd på Grunnloven § 82 var absurde.

Hovedproblemstillingen er om riksrettstiltalen er ugyldig.

Jeg behandler disse to påstandene etter tur.

Habilitetsspørsmålet

Stortinget kan anlegge riksrett mot medlemmer av statsrådet i henhold til grl. § 86, og det følger av statspraksis at det ikke krever mer en simpelt flertall. Stortinget har i utgangspunktet vedtatt at det skal tas ut riksrettstiltale mot Line Vold, med kun en stemme flertall.

Den sentrale problemstillingen er følgelig om Fatima er inhabil, og derfor uten ugyldig stemmerett.

Anførselen til Line synes å være uten rettslig grunnlag. Hverken Grunnloven eller Stortingets forretningsorden inneholder i utgangspunktet noen regler om stortingsrepresentanters habilitet ved votering. Riksrettergangsloven og ansvarlighetsloven inneholder heller ingen bestemmelser om habilitet ved voteringen om å ta ut tiltale. Det skal nevnes at riksrgl. § 4 inneholder noen bestemmelser om habilitet, men disse kommer til anvendelse først når retten trer sammen, ikke ved voteringen om det skal tas ut tiltale.

Delkonklusjonen er at Fatima har stemmerett.

Line har videre hevdet at riksrettstiltalen ville være å regne som en seier for den fremmede staten som hadde hacket e-post kontoen. Uavhengig av om dette er tilfellet eller ikke har det ikke betydning for beslutningen om å ta ut riksrettstiltale.

§ 82.

Det sentrale spørsmålet er om Line Vold har brutt Grunnloven § 82.

Det heter i Grl. § 82 at regjeringen skal meddele Stortinget "alle de opplysninger som er nødvendige for behandlingen av de saker den fremlegger" og at ingen medlemmer av statsrådet må fremlegge "uriktige eller villedende opplysninger for Stortinget eller dets organer".

Bestemmelsen regulerer to ulike situasjoner. Første punktum gjelder de tilfellene der regjeringen fremmer en sak for stortinget, og inneholder en skjerpet opplysningsplikt til å fremlegge alle nødvendige opplysninger. Andre punktum gjelder generelt, herunder ved spørretimer, og tiliser at medlemmer av statsrådet ikke kan "uriktige eller villedende opplysninger".

Justisministeren har ikke fremmet en sak for stortinget. Både utsagnet om justisministerens møte med ambassadøren og svaret på påstandene om deres forhold ble sagt under en spørretime, og Grl. § 82, andre punktum kommer følgelig til anvendelse.

Ordlyden i andre punktum tilsier at justisministeren ikke kan lyve til eller på andre måter villede stortinget. Forarbeidende presiserer at terskelen for hva som skal ansees som et brudd på opplysningsplikten er høy, og at det kun er "de mest

klanderverdige forholdene" som vil medføre et brudd på den plikten som oppstilles i § 82, jf. Dok. nr. 19 (2003-2004) 5.3.2.

Det er anført to situasjoner hvor justisministeren skal ha brutt sin opplysningsplikt. Den første er spørretimen 30. mars, hvor hun redegjorde for regjeringens håndtering av hacker-saken, den andre er spørretimen 11. mai, hvor hun svarte på spørsmål om hennes forhold til Duke Vernissage. Jeg behandler først spørretimen 30. mars.

Det første spørsmålet er følgelig om justisministeren på en klanderverdig måte løy til eller villedet stortinget under spørretimen 30. mars.

Justisministeren hevdet under spørretimen 30. mars at hun hadde "innkalt Bajitis ambassadør til Norge på Teppet". DNN kunne imidlertid avsløre at Bajitis ambassadør først var blitt innkalt på teppet den 1. april, to dager etter regjeringens redgjørelse.

Det er med andre ord på det rene at justisministeren ikke hadde innkalt Duke Vernissage på tidspunktet da hun hevdet dette. Justisministeren har følgelig fremlagt uriktige opplysninger for Stortinget.

Det er imidlertid sterkt tvilsomt om dette kan ansees som klanderverdig. Hun innkalte ambassadøren bare to dager etter utsagnet, og det er lite sannsynlig at dette er tilstrekkelig for å kunne ansees for et alvorlig brudd på opplysningsplikten. Saken hadde kanskje stått i en annen stilling om hun aldri hadde innkalt ambassadøren i det hele tatt, men dette er ikke tilfellet.

Delkonklusjonen er at justisministeren ikke brøt opplysningsplikten under spørretimen 30. mars.

Det neste spørsmålet er om justisministeren på en klanderverdig måte løy til eller villedet stortinget under spørretimen 11.mai.

Hun uttalte under spørretimen ved spørsmålet om når ambassadøren ble innkalt at "det kan ha vært 1. april eller tidligere". Dette er et noe upresist svar, men er neppe et brudd på opplysningsplikten.

Når stortingsrepresentant tastad spurte om "hun hadde, eller hadde hatt, et romantisk forhold til ambassadør Duke Vernissage", svarte justisminister Vold at "jeg aldri har hatt et forhold til den hertugen".

At hun i en epost til Fatima skrev at hun endelig hadde truffet manen i sitt liv, selveste duke vernissage, og at de var veldig hemmelig forelsket, viser at dette utsagnet var uriktig. [Jeg forstår eposten slik at de på dette tidspunktet hadde et forhold]. På tidspunktet hun hevdet å ikke ha et romantisk forhold med hertugen var hun romantisk involvert med duke vernissage.

Justisministeren har på sin side anført at dette "var et privat anliggende som hun ikke hadde plikt til å svare på i Stortinget" og at hennes uttalelser følgelig "falt utenfor det som reguleres av Grunnloven § 82. Det stemmer at jusistministeren ikke hadde en plikt til å svare på spørsmålet under spørretimen. § 82, andre punktum får imidlertid anvendelse på alle utsagn fremlagt under spørretime. At hun ikke hadde noen plikt til å svare på spørsmålet endrer ikke det faktum at hun må svare ærlig når hun faktisk velger å svare.

Videre er det også grunn for å kategorisere denne løgnen som klanderverdig. Uavhengig av om Bajiti faktisk står bak angrepet, er det grunn til å ha en objektiv dialog med ambassadøren. At justisministeren er dypt forelsket Duke Vernissage er antageligvis til hinder for en slik dialog, og ansees som et habilitetsproblem. At hun etter bildene feilaktig påstår til stortinget at hun ikke har en romantisk relasjon til hertugen er svært problematisk. Det kan tenkes at dersom hun svarte ærlig, eller unnlot å svare, ville regjeringen sendt et annet medlem av statsrådet, for å sørge for en objektiv dialog, der norges interesser blir ivaretatt.

Selv om det er forståelig at justisministeren ikke vil dele såpass intim informasjon med stortinget, kan ikke dette unnskyldes det faktum at hennes svar til stortinget var uriktig. Sett i sammenheng med det alvorlige bakteppet for saken - at Norge var blitt utsatt for et hackerangrep som stammet fra Bajiti - må dette også kunne kategoriseres som klanderverdig.

Delkonklusjonen er at justisministeren brøt opplysningsplikten under spørretimen 11. mai.

Konklusjonen er at Line Vold har brutt Grunnloven § 82

Ord: 3585